

Familje- och utbildningsförvaltningen
Per Eisen
per.eisen@smedjebacken.se

Dnr U2025/00402 **Smedjebackens kommun**

Remissvar över betänkandet SOU 2025:44 – Förbättrat stöd i skolan

Sammanfattning

Smedjebackens kommun välkomnar utredningens ambition att ge elever snabbare och mer träffsäkert stöd samtidigt som lärarnas administrativa börda minskar. Vi menar dock att flera förslag vinner i legitimitet om de kompletteras med

1. ett tydligt ansvar för att det första och snabbaste stödet fortsatt ges i klassrummet genom forskningsbaserade undervisningsmetoder,
2. statliga eller nationellt samordnade åtgärder som långsiktigt tryggar tillgången till specialpedagogisk kompetens i samtliga kommuner,
3. en nationellt fastställd ram för särskild undervisningsgrupp och enskild undervisning – med gemensamma definitioner, kompetenskrav, tidsgränser, plan för återgång samt kostnads- och kvalitetsuppföljning – så att dessa stödformer kan användas likvärdigt, rättssäkert och ekonomiskt hållbart.
4. moderna digitala verktyg som frigör tid för undervisning genom att ersätta eller effektivisera dagens manuella rapporterings- och dokumentationsmoment.

Med dessa förtydliganden anser vi att reformen har goda förutsättningar att uppfylla sitt syfte.

Övergripande synpunkter

Likvärdighet

Utredningen lägger viktiga grundstenar till ett mer enhetligt stödsystem, men likvärdighet mellan stora och små kommuner förutsätter att specialpedagogisk kompetens finns att tillgå i hela landet.

Små kommuners förutsättningar

Landsbygdshuvudmän med begränsad rekryteringsbas riskerar att få svårare att möta nya krav utan särskilt stöd under övergångstiden.

Ekonomiska effekter

Kostnadsbilden för enskild undervisning och fler smågrupper är i dagsläget

hög och varierar kraftigt mellan huvudmän. Vi ser därför ett fortsatt behov av statlig medfinansiering enligt finansieringsprincipen.

Synpunkter på huvudförslagen

Extra anpassningar avskaffas (kap. 6.1)

Vi delar utredningens kritik mot dagens omfattande dokumentation. Samtidigt finns en risk att avsaknaden av formella anpassningar leder till att lärare snabbare hänvisar elever till smågruppslösningar. Vi menar därför att lagkommentarer och stödmaterial bör understryka att läraren först provar och utvärderar evidensinformerade klassrumsstrategier innan annan stödform aktualiseras.

Tidiga stödinsatser och avskaffat åk-3-prov (kap. 6.2)

Kommunen ser positivt på minskad prov- och materialtyngd i lågstadiet. Samtidigt bör Skolverket säkerställa bred tillgång till fortbildning i tidig läs-, skriv- och räkneutveckling, så att tidigt stöd förblir en del av den ordinarie undervisningen.

Ledning och stimulans – att kunna följa undervisningen (kap. 6.3)

Förtydligandet av lärares ansvar är välkommet. För att bestämmelsen ska få genomslag bör den backas upp med kontinuerlig kompetensutveckling i forskningsbaserade undervisningsmodeller, såsom differentierad undervisning och formativ återkoppling.

Standardiserade tester (kap. 6.4)

Obligatoriska tester kan bidra till ökad likvärdighet om de är digitalt hanterade och åtföljs av användarvänliga tolkningsguider. Resultaten bör i första hand användas för att justera undervisningen snarare än att enbart initiera formella stödprocesser.

Stödundervisning – ny stödform (kap. 6.5)

Kort, ämnesspecifik stödundervisning är i grunden en lovande idé. Genomförandet vilar dock på att kommunerna kan rekrytera behöriga speciallärare. Vi ser därför ett behov av ett nationellt kompetenslyft och incitament – exempelvis riktade utbildningsplatser och glesbygdstillägg – så att stödundervisning blir ett verkligt alternativ, även för mindre huvudmän.

Snabbare process för särskilt stöd (kap. 6.6)

Tydligare anmälningsskyldighet och krav på samråd ökar transparensen men riskerar också att öka lärarnas dokumentation. Digitala blanketter och nationella mallar bör därför tas fram innan nya regler träder i kraft.

Särskild undervisningsgrupp och enskild undervisning (kap. 6.7)

Utredningens mer flexibla beslutsgång kan onekligen ge elever snabbare hjälp. Samtidigt behöver beslut om dessa åtgärder omges av tydliga ramar: varje placering bör tidsbegränsas, innehålla en konkret plan för återgång till ordinarie undervisning och fortlöpande följas upp mot nationella kvalitetskriterier.

Begreppet *enskild undervisning* är dessutom otydligt reglerat. Det används redan i dag i utlåtanden från exempelvis regionernas hälso- och sjukvård, ofta med långtgående förväntningar på skolan. Utan en gemensam definition riskerar kostnader och kvalitet att variera kraftigt mellan huvudmän. Vi menar därför att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram en nationell begreppsram som klargör kompetenskrav, timomfattning, uppföljning samt ansvarsfördelning mellan skola och hälso- och sjukvård. Utan en sådan referensram kommer begreppet sannolikt att fortsätta användas med olika – ibland orealistiska – förväntningar, vilket driver upp både kostnader och rättsosäkerhet.

Anpassad studiegång som sista utväg (kap. 6.8)

Kommunen tillstyrker att anpassad studiegång endast beslutas när övriga stödformer prövats och att elev och vårdnadshavare får tydlig information om konsekvenserna.

Identifierade risker och behov

Begränsad elevhälsa och specialpedagogik i små kommuner

Utan statliga satsningar på utbildning och rekrytering kan bristen kvarstå eller tillta.

Administrativ belastning

Om digitala lösningar uteblir riskerar en ny pappersbörda att ersätta den gamla.

Kvalitetsrisk i smågrupper

Skolinspektionen har påtalat svag måluppfyllelse i särskilda grupper; fler placeringar kan förstärka problemet.

Kostnadsrisk för enskild undervisning

Åtgärden är dyr och saknar tydlig nationell uppföljning.

Förslag till justeringar

Stöd med utgångspunkt i ordinarie undervisning

Lagkommentarer och Skolverkets stödmaterial bör uppmana rektorer att säkerställa att evidensinformerade klassrumsstrategier prövats innan stödundervisning beviljas.

Nationell kompetens- och rekryteringssatsning

Regeringen bör tillsätta extra utbildningsplatser på speciallärarprogram samt incitamentsmedel för tjänstgöring i glesbygds- och småkommuner.

Kostnadskontroll och nationell definition för extraordinära placeringar

Beslut om särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning bör alltid vara tidsbegränsade, innehålla en konkret plan för återgång till ordinarie undervisning och följas upp mot gemensamma kvalitetskriterier. För att

säkerställa likvärdighet och rimliga kostnader bör Skolverket få i uppdrag att ta fram en nationell definition av *enskild undervisning* – inklusive kompetenskrav, timomfattning, dokumentations- och uppföljningsrutiner samt tydlig ansvarsfördelning mellan skola och hälso- och sjukvård. Dessa extraordinära placeringar bör dessutom ingå i en årlig nationell redovisning av antal elever, kostnad per elev och uppnådda resultat.

Digitalt avlastningspaket

Skolverket bör leverera e-blanketter integrerade i befintliga elevregister, så att nya regler verkligen minskar administration.

Ekonomiska konsekvenser

I dagens läge kostar en elev i heltids enskild undervisning ca 800 000¹ kr per år för vår kommun. Om tröskeln sänks utan kostnadsskydd riskerar redan trängd skolbudget att påverka ordinarie verksamhet. Vi anser därför att statlig finansiering bör tillämpas enligt finansieringsprincipen.

Avslutande kommentar

Smedjebackens kommun ser positivt på utredningens inriktning. Med de kompletteringar vi föreslår – starkare fokus på forskningsbaserad klassrumsundervisning, säkerställd kompetensförsörjning och tydliga kvalitets- och kostnadsramar – bedömer vi att reformen har goda förutsättningar att uppnå sitt mål: ett enklare, snabbare och mer likvärdigt stöd för alla elever.

Smedjebacken 2025-04-24

Per Eisen

Biträdande skolchef/verksamhetsutvecklare

¹ Beloppet bygger på en heltidstjänst för legitimerad lärare (45 000 kr/månad), påslag för arbetsgivaravgifter + tjänstepension enligt SKR:s 2025-prognos (40,24 %), samt schabloner för läromedel/IT (10 000 kr per år) och lokaler/overhead (3 000 kr per månad). Det ger en årskostnad på cirka 540 000 kr + 217 000 kr + 10 000 kr + 36 000 kr ≈ 803 000 kr per elev. Vi avrundar till ca 800 000 kr; nivån varierar något mellan kommuner men ligger typiskt strax över 0,8 mkr för heltids enskild undervisning.